

Jàngoro bu Nèbbu Fukk ak Juróom-Ñaareel bi — Nimeru Fukk ak Juróom-Ñaareel

Ñaare ñaareel bi - Xaaj wu juróomeel bi

Jeff Pippenger
2026-07-15

“caabi” bi diiral xareb Nineve ci Peeñu juróom-ñeent ba amoon na yoon wu jur soppeeku bu mag, te loolu mooy, ca dëgg-dëgg, li caabi di def. Sama wax mooy ne xareb Nineve du woon rekk caabi gu jaar-jaar buy màndarga yokkute Islam, waaye itam mooy caabi gu yonent. Doole yi ak yoonu yonent yi nekk ci xareb boobu dañuy yóbbu mboolem rëdd yi ci nguur yu yonenteb Biibël, ni ko Daniel ak Peeñu tëral, ba àndal ak saar fukki-benn bi ci Daniel. Ci def loolu, mu may nguur yooyu yépp seedeel juróom-benn yi mujj ci Daniel fukki-benn, te gën a am solo, mu ubbi jaar-jaaru bitiwu cosaan bu nèbb bi ci aaya ñeent-fukk.

Te dinga la caabi nguuru asamaan yi; te lu mu neexee nga boole ci suuf, dees na ko boole ci asamaan; te lu mu neexee nga yiwi ci suuf, dees na ko yiwi ci asamaan. Macë 16:19.

Yéeg ak Jógg Mbooloom Mohammed

Xareb Nineve ci atum 627 moo màndargaawu fukki at yu mujj yi ci dooley Peres, ga ñu daane woon jaarale ko ci pexe yu Room, te and ak dexug ndimbalug Yàlla. Moo xàjjaat bi ci buntu waxtu ba mboolo yu Islaam yu Mahammad tàmbalee yokk seen bopp. Xare boobu dindi na téye bu nekkoon, téye boobu ci xel mi dina desoon, bu fekke ne Room ak Peres ñooñaar saxal nañu seen dooley. Waaye kenn ci ñoom deful loolu.

Téye ak Bàyyi

Ci misaal gu yonent bi di jox ci mbirum Islama, ñu gis téye ak bàyyi Islama ba mu génn, dale ko ca njëlbéenu xamalikat Mbind mi sax, ba Sara wóoral Ibraaima ngir mu téye Haajar ak Ismaa’il.

Noonu Saaray wax na Abaraam ne: «Sa tooñ na nekk ci sa kaw; jox naa la sama jaam ci sa loxo, te bi mu gis ne dafa ëmb, mu xool ma ak xeeb ci ay bëtam. Na Aji Sax ji àtte sunu diggante, man ak yaw.» Waaye Abaraam wax na Saaray ne: «Xoolal, sa jaam a ngi ci sa loxo; defal ko ni la neex.» Te bi Saaray ko sonalee lool, mu daw ba sore fa kanamam. Njälbéen ga 16:5, 6.

Baata loolu sax, li tax ñu dugal Hajar ci nettali gu wax ci yonent yi, mooy ne Boroom bi “tere” na Saara ngir mu bañ a am doom.

Léegi Sarayi, jabaru Abrami, juróoko ko doom; te amoon na jaam bu jigéen, bu Misra, turam Agar. Noonu Sarayi wax Abram ne: “Xoolal léegi, Boroom bi tere na ma jur; ma ngi lay ñaan, duggul ci sama jaam bi; xeyna ma am doom ci moom.” Te Abram dégg baatub Sarayi. Genesis 16:1, 2.

“Caabi” bi nekk ci Peeñu ñent-fukk ak juróom-benn, bi ñu joxee Mohammed, te gannaaw loolu xewe ci xarebu Nineveh, moo tektale dindi “téyukaay” bi ci kaw Islaam ci bépp xët bu nekk ci jaar-jaari waxu yonent bi.

«Malaaka yi di téye ñentii ngelaw yi, ñu feeñu ni fas wu mer buy wut a rëcc ba daw ci kaw suuf si bépp, di yóbbu alag ak dee ci yoonam.» Manuscript Releases, volume 20, 217.

“Yéeg ak wàcc” gu buurug Mohammed tegtaluñuko lool ci ni muy yéeg ak ni muy wàcc, waaye ci ni muy “mocci” ak ni muy “téj”. Bu ñu waxee ci yoon wi yonent bi joxee Islam ngir mu mocc, mocc moomu ñu melal ko ak xareb Nineveh.

Rey yi rekk ci Wo.

Ci juróom ñaari bucc yi, ñoom rekk lañuy wax buccu musiba yi yu Islaam te ñoo taxaw ci taarix ba muy dox ak kàttan gu sax desde bi ñu ko jëkk a dugal ci taarixu waxi Yàlla ba kera mujjug waxtu jéggale gi. Ñaari bucc yi njëkk ci ñeent yi, yi indiwoon mbugal ci Room gu sowu-jant, dañoo tegtal Odoacer, Genseric, Atilla mu Hun ak Alaric; noonu ñuy misaal ñeenti kàttani mbugalu ndimbal ci fan yu mujj yi, waaye seen moroomu jamono jii du askanu njub te jëme ci jëfandikookat yi ñeent yooyu yu yàgg ya. Waaye bu mel noonu ak buccu musiba yi. Bi Islaam duggee ci taarix, dafay wáy di topp benn rëdd bu jub ci yiir ak tere ba kera mu ñàkk a tere ba mu yépp a yiiree ci mujjug waxtu jéggale gi. Ci buccu musiba yi, “caabi” bi ñuy wax “yiir” màndarga lañu ko ci xareb Nineveh.

Nikomediya ak 27 Sulet 1299

Ñi jiitu kërg-kërg ajiwoon na 27 Sulet 1299 mooy tàmbaliinu téeméeri ak juróom-fukk at yu mat ci 27 Sulet 1449, te loolu tamit moo tàmbalee ñetti téeméeri ak juróom-ñent fukk ak benn at ak fukk ak juróom fan yi jeexee ci 11 Ut 1840.

Ci mbind mi jëkk, nun waxoon nañu ne mbooloo xeex bi amoon ci diggante atum 1333 ba 1337, mi Sultaan Orhan Gazi (doomu Osman I, mi sosoon Ottoman Beylik) indi woon ci Nikomediya, ba mu tëj dëkk bu am solo bu mag bu Bizantin bu Nikomediya. Tëj-googu mooy mujjug xare bi ci Nikomediya, bi tambalee woon ak baayam Osman. Téeméeri at ak juróom-fukk yi ci Peeñu gi 9:10 tambalee nañu 27 Sulet 1299, te ginnaaw loolu ndaxte mooy ndoorteel ab waxu yëgle, war nañu seet mbaa xam jaar-jaari jaarono ji ëmb bés-boobu tambali. Osman I (mi sosoon njabootu Ottoman) mooy baayu Sultaan Orhan Gazi, te moom ca 27 Sulet 1299 am na ndam lu am solo bu njëkk ci Kawtalug Bizantin ca xareb Bapheus, bi nekkoon ci goxu Nikomediya, jigeen dëkkub Nikomediya; dëkkub nguur gu am solo lool ci jaar-jaari Room ak Bizantin bu njëkk.

Baay ak Doom

27i Sulet 1299, mbooloomu Osman daan nax mbooloomu Bizaas bu njiituwoon ak kilifa bu dëkk ba. Xeex boobu dañu koy jàpp ni mooy benn ci njëlbeen yi gën a mag ci ndam yu soldaar yu Osman ci boppam, gannaaw ba mu tàmbalee dajalee dooleem ci Bitini (Anatoli gu sowwu-gànaar). Mu doon na jéego bu am solo ci wàccu gi jóge ci ab beylik Tirk bu tuuti (nguugrug xeet walla nguugrug réew bu ndaw) jëm ci doole buy yokku te mujj a jéemee, ba noppi daan te nangu suuf yi Bizaas. Bés boobu moo màndargaal njàlbéenu ab jamono ju magguy yokkute

ngir Lislamm, te loolu indi ci mujj sosug Nguuru Usmaani ba Konstantinobol daanoo ci 1453. Osman jëfandikoo woon xarekat yu ghazi (way-xare yu wetu diggu àddina yu yëngu ak ngëmug Lislamm), te fa la taxawoon njàlbéenu melokaanu xarekat yu ghazi yi ci wetug digg gi ngir nekk ab mbooloom soldaar bu gën a am tëralin, buy yokku ndànk-ndànk, tambalee ci Osman ba yegg ci doomam Orhan. Ci yeneen mbir yu am solo ci li Osman bàyyi gannaawam, am na ne loolu may na Lislamm mu tëyee alal ak suuf, wuute ak xare yi xarekat yu ghazi yi daan di def, ndax seen pexe yu daanu-daw te amul tëralin daan na leen may rekk alal juñu nangu ci seen ndam, waaye du leen may mukk suuf.

Ci 27 sulet 1299, Osman tambalee ab kampañ ci goxu Nicomedia, te ñetti fukk ak ñeent at gannaaw gi doomam tambalee wërsëgu ñeenti at ci kaw dëkkub nguur gi, Nicomedia. Baay bi ci tambali bi, doom bi ci jeexital bi. Xare bi tambalee na ci goxu mi ñu firndeel ni mooy Nicomedia, te mu jeex ci nangu Nicomedia, dëkkub nguur gi ci goxu Nicomedia. Dale ko ci 1299 ba 1337, loolu mooy jamono ju tollu ci ñetti fukk ak juróom-ñaari at, te ci waxu yonent, lim bi “ñetti fukk ak juróom-ñaari” dafay misaal yéeg gi.

Léegi, ma ne: Jógal te jáll dexu Sèred. Noonu nu jáll dexu Sèred. Guddig yoon wi nu jóge Kades-Barneya ba keraak nu jáll dexu Sèred, ñetti fukk at ak juróom-ñett la woon, ba keroog maas gi yépp ci nit ñi doon xarekat yi, daanu ba noppi, génn ci biir mbooloom dal bi, ni Aji Sax ji giñee woon leen. Deuteronomy 2:13, 14.

Téeméeri at ak juróom-fukk ak ñeent ci fanweeru Sulet 27, 1299 ba ci fanweeru Sulet 27, 1449, moo tegtal jamono ji indi woon sampug Nguuru Ottoman, moom gaaw gu ñaareel gi nekk ci Yoonu ndimbal gi tudd Révélation saar 9. Téeméeri ak juróom-ñett ak ñaari at yi ci nangug Nicomedia bu yokk ndànk-ndànk, tàmbalee na ak baay bi (Osman) te jeexee ak doomam ju góor (Orphan). Jamono jooju day wone jéego bu njëkk ci yéeg gu ndànk-ndànk gu ndeyiirug kurelu xeet, ba mu nekk nguur gu mag.

Téeméeri at ak ñaar-fukk ci fanweeru Sulet 27, 1299 ba fanweeru Sulet 27, 1449, dafay boolee wër-wër bu ñeenti at, buy màndargaal jeexital juróom-ñett-fukk ak juróom-ñaari at yi. Njèlbéenu noote Nikoomediya amoon na ci loxob baay bi, Osmaan, te jeexital bi mat na ko ci wër-wër bu ñeenti at, bu doxoon 1333 ba 1337; wër-wër wu doomu Osmaan dajale.

Bi benn téeméeri ak juróom-fukk at yi jeexee ci 27 Sulet 1449, buuru Bizàans bi, Konstantin fukk ak benn bi, walla Konstantin mujj mi ci Room penku, wut na ndigal ci Turki yi ngir jël nguur gi. Ci bés boobu ba keraange Konstantinop taal, am na ñeenti at. Ñeenti at yooyu jeex nañu ak wër-setu Konstantinop, te Konstantin mujj mi dee na ci wër-set ba. Yokkute Islaam bi dafay am ndenc ci ñaareel fukk ak juróom-ñett at yu njëkk yi ci kàddu waxkat bu téeméeri ak juróom-fukk at, te loolu mat na ci ab wër-set bu ñaari at. Bi téeméeri ak juróom-fukk at yi jeexee, Islaam dafa yéegoon ba ci tolluwaay bu tax Room penku toroxlu ci dooley gi Turki yi amoon booba. Tànkug toroxal gi ci 27 Sulet 1449 indi na ñaari at yu jëm ci daanu Room penku, bi Konstantinop jàppée ko ci wër-set. Mujjug ñaareel fukk ak juróom-ñett at yu njëkk yi xamleef na ko ab wër-set, te sosug Mbooloom Otomaan bi itam xamleef na ko ab wër-set.

Limu ñett-fukk ak juróom-ñaar, ci misaal bi Muuse tëral ci Téereb Baamtu bi, mooy tegtal ñetti at yu mujj yi ak juróom-ñaar ci àtteb ñeent-fukk at yi ñuy wër àll ba. Kon nag, limu ñett-fukk ak juróom-ñaar, ci misaal bi, am na jukkoo ak limu ñeent-fukk. Osman nangu na suuf si Nicomedia, 27 Sulet 1299, te gannaaw ñett-fukk ak juróom-ñaar at doomam nangu na dëkkub buuru suuf sa. Suuf sa ak dëkkub buuru ba, ñoom ñaar ñépp Nicomedia lañu doon tudde. Aji bindkat yi ci mbirum jaar-jaar wax nañu ne xeex boobu mooy jëf ju jëkk ci “ñaar” i jéego yu xamle daldi tàmbali yokkug Mbooloom Ootomaan. Ñaareelu jéego bi màndargaal ko jaar-jaar mooy xeexu Nicaea bi ci 1301. Foofa baay bi, Osman, nangu na suuf si ñuy wax Nicaea, te ci 1331, gannaaw fanweer-fukk at, doomam nangu na dëkkub buuru bi, bi tudd Nicaea, te woon na dëkku buuru Room gu njëkk.

Ci mbir mi ak 1299 ak xareb Nicomedia, ci biir ñaari jëf-jëf yu njëkk, ñaareel jëf-jëf bi dikk na ñaari at gannaaw, ci 1301. 1299 mooy misaal bu juróom-ñett-fukk ak juróom-ñaar, te ñaari at gannaaw (ñeent-fukk), baay bi jël na suuf si Nicaea. Diggante juróom-ñett-fukk ak juróom-ñaari ak ñeent-fukk, ci yoon wu Israayil gu yàgg a taxaw ngir jóg ngir jël suuf su ñu dig, dañu ko teewal ci 27 Sulet 1299 ak 1301. Ñaari jëf-jëf yooyu yu njëkk ci yokkute Islam, xàmleef na leen ci xarey soldaar yu tàmbalee ak baay bi di nott suuf sa, te doom bi di nott dëkk-u-nguur gu suuf sa ci mujj. Bi ñaari dëkk-u-nguur yooyu daanee, daan nañu leen ci wërante. Ñaari dëkk-u-nguur yooyu ñépp nekkoon nañu benn waxtu dëkk-u-nguur yi Rom bu penku.

27i Sulet, 1299 ak 1301 dajaloo seen ci 11i Ut, 1840, te mooy feeñale jaar-jaaru 1838, ba Litch jëkk a siiwal xalaatam ak wax-jàngatam ci yonent gu ñetti téeméer ak juróom-ñeent-fukk ak benn at ak fukk ak juróom-ñett fan, gi mujj a mat 11i Ut, 1840. Ñaari jéego yu jóg ngir Millerite yi mooyoon at yi 1838 ak 1840.

“Ci atum 1840 am, beneen yeneen matug wax ci matalug yonent bi tax na mbëggeel bu yaa wër a tas. Ñaari at lu jiitu loolu, Josiah Litch, kenn ci saraxalekat yi gën a siiw ci waareel Niu Naanug Ñaareel bi, moom dafa génne woon leeraale bu jëm ci Peeñu Yàlla 9, di yëgle wàccug Mbooloom Ottoman. Toppandoo ak ay waññiiram, doole boobu waroon na daanu ‘ci atum Sunu Boroom 1840, benn waxtu ci weeru Ut;’ te ay fan yu néew rekk laata muy mat, mu bind ne: ‘Bu nu nangu ne diir bu jëkk ba, 150 at, mat na bu baax laata Deacozees yéeg ca gàngune ga ak ndigalu Turki yi, te ne it 391 at ak fukk ak juróom-ñett fan tàmbalee na ci jeexitalu diir boobu jëkk, kon dina jeex ci 11i Ut 1840, ba kàttanu Ottoman ci Constantinople manees na ko séentu ne dina dagg. Te loolu, man gëm naa ne, dees na ko gis ne noonu la.’—Josiah Litch, ci Signs of the Times, and Expositor of Prophecy, 1 Ut 1840.”

“Ci jamono bi ñu woon wax, Tirki, jaarale ko ci ay ndawam, nangu na aarug réew yu booloo ci Ērop, te noonu mu teg boppam ci suufu nguugur xeeti réew yu kiristaan yi. Xew-xew boobu matale na yéenekaay bi ci wër gu mat. Bi ko ñu xamé, mbooloo yu bare gëm nañu ne yoon yi Miller ak ñi mu àndaloon di jëfandikoo ci firi kàddu yonent yi jub nañu, te loolu jox na xumb gu yéeme ci yëngu-yëngug ñëw ga. Góor yu am xam-xam ak taxawaay booloo nañu ak Miller, muy waare ci yégle ak ci siiwal ay xalaatam, te li diggante 1840 ak 1844 liggéey bi yaatal na bu gaaw.” The Great Controversy, 334, 335.

Wax i Litch waxoon «38» ak ay gis-gisam yu nu jubal ci «40» dañuy boole ak waxam mujj, mi mu bindoon ci 1 Ut, fukki fan laata ñu wax jëfandikookat gu jub ci waxoon wa. Moo doon matug

waxoon wa la dëggaloon àddina ne yoonu jub wi ci wax-yëgleb Biibël bi mooy li. Ñetti-fukki at ak juróom-ñett yi taxawoon ngir yokkute Israayil bu yàgg ya daan nañu boole ak ñaari at yi dale ci jállug Géej gu Xonq ba ca njëkk bàkkaar ba ca Kadees.

Ndaxte ñépp ñi gisoon sama ndam ak sama kéemaan yi ma defoon ci Misra ak ci màndiŋ ma, te seetaan nañu ma léegi fukki yoon, te dëggul nañu sama baat; ci dëgg dootuñu gis suuf sa ma giñoon seeni baay, te kenn ci ñoom ñi ma yéqloo du ko gis. Nombres 14:22, 23.

Bopp moomu mooy ñu xam ne mooy mujj ci fukki nattu yooyu. Ab diirub nattu ñaari at, te am fukki nattu, bu yokkute ak fanweeri at ak juróom-ñett ci màndiŋ ma, dafay misaal 1838 ak 1840, te 1840 dafa yënguwoon ab diiru fukki fan.

Te bennub yéeguy Isilaam ak Osman ci 27 Sulet 1299 moo tàmbalee diirub ñetti fukk ak juróom-ñett at, buy jeexee ak wërante bu ñenti at ci 1337. 27 Sulet 1299 mooy jëkk ci ñaari jéego yi istoriyàankat yi xamle ni ñooy tàmbali yéegug Nguurug Ottoman, te ñaareel jéego ba mooy 1301. Ñaari jéegoy xare yi ca Nicomedia ak Nicaea ci 1299 ak 1301 dañuy misaalal 1838 ak 1840. Tàmbalib kàddug wax ci kanam day wone jeexital bi.

Nikomeedi ak Niké, ñoom ñépp ñoo nekkoon ay kër yu njiitu-yooni Roomu Pénku ci seen jaar-jaaram, ci lu dul yàgg. Ba tey, Konstantinobal moo mujje nekk kër gu mag gu njiitu Roomu Pénku dale ko ci atum 330 ba 1453. Nikomeedi ak Niké di nañu misaal ndëggu bu wone mbëggeelu Konstantinobal; ñépp dañoo daanu ci saytu yu Islaam, yu doon màndarga jeexitalu benn xareb yoon wu Islaam jëkk a nangu suufu sa, te gannaaw loolu mu jël dëkk ba nguur gi nekk.

Ñëw gu njëkk ga, ñent at yu dox ci diggante 1333 ak 1337, dafay tektal ñent at yu nekk ci diggante 1449 ak 1453, ba fa yonent bi jeexee. Gannaaw ñetti téeméeri ak juróom-benn at ak fukk ak juróom-ñaari fan, Islam dañu ko tere, ba Millerites yi “jóg” ci dooley yonent wi tektale ci jikko yi “fanweeri ak juróom-ñett ak ñent-fukk”, ni ko tektale ci alfa jaar-jaar bu jaar-jaaru 27 Sulet 1299 ak 27 Sulet 1449. Jógu Islam ak jógu yonnenta Yàlla yi ci mujjug fan yi dañu leen tektale ci benn ràññeele limukaay bu ñu tabax ci diggante njàppante lim yi di 38 ak 40.

Ci Ezekiel ñaar-fukk ak juróom-ñett, Islam mooy yégle gu jóge ci ngelaw gu penku, gi ñu wol ci kaw yax yu wow ya, ngir ñu man a jóg taxaw ni mbooloo xare bu réy. Bu yégleb Ezekiel agsee, tàmbali jóg taxaw gi dafa tàmbali, ni mu amee woon ci jaar-jaaru Millerite ba ci atum 1838 ak 1840. Yégle boobu agsee na ci 9/11, te ci sañ-sañu Dimaas bu agsiigul, yax yooyu dañuy jóg taxaw ni mbooloo xare bu réy. Yékkati mbooloom Yàlla, muy kerk bu not, ci bés yu mujj yi, 1838 ak 1840 dañu ko roy. 9/11 ba ci sañ-sañu Dimaas bi 1840 ba 1844 moo ko roy, waaye itam dafay roy jamono ji tàmbalee 31 Desambar 2023 ba ci bolle yu safara yu Nashville.

Roma bëj-gànnar gi

Dale gi ñaareelu nguur gu mag ga Konstantin bu njëkk (Mag bi) defee, ba ca mujj gi Konstantin, mooy ténk jaar-jaaru bindu yonent bi ci Room gu penku. Kon nag, jamonoju waxu yonent bi màndargaal na ko baay bu waxu yonent walla bu màndargaal ak doom, ni seen tur di ko teewlu, doonte amul woon njàppante deret gu jub ci diggante Konstantin Mag bi ak Konstantin bu fukk ak benn. Konstantin bu njëkk ak bu mujj itam, ci waxu yonent, dañu leen teewlul ni màndarga yi alfa

ak omega; te baay bi (alfa) moo tann Konstantinobol ngir mu nekk péeyub nguur gi, te doom bi (omega) dee na ca wërante ga, bi Konstantinobol bàyyiwul woon nekk péeyub nguur gi. Jamonoju waxu yonent bi ci Room gu penku màndargaal na ko Konstantin bu njëkk ak bu mujj. Diirub 150 at yi tambalee 27 Sulet 1299, dafay ëmb ab diirub 38 at te mu jeex ak ab wëranteb 4 at. Wërante woowu moo doon misaal bu 1449 ba 1453. Xareb Nikomeediya tambalee ak dajale suuf, te mu jeex ak dajale péeyub suuf sa. Ni ci Konstantin bu njëkk ak bu mujj, noonu itam dajale Nikomeediya tambalee ak ab baay (bu njëkk bi), te mu jeex ak ab doom (bu mujj bi).

Ñeenti at

Ab njëriir atumis ci diggu jëkk yi ci tééméeri juróom-ñeent-fukk ak juróom-ñett at yooyu, yi indi woon ca juróom-ñeent at yi tàmbalee ca toroxalinu Constantine mu mujj mi ci 1449 ba ci 1453, ba Constantinople nekkee ci wër-guur te daanu. Yeneen waxu jamono yi ñaareelu musiba mi, miy tegtal ñetti tééméer ak juróom-fukk ak benn at ak fukki fan ak juróom-ñeent, tàmbalee na ci 27 Sulet 1449 te jeex na ci 11 Ut 1840. Bes boobu mooy màndargaal tàmbalee ab diirub juróom-ñeent at, bi Sister White woowe woon ndaw lu màgg ci feeñug kàttanu Yàlla.

«Malaaka mi boole ci waare gi yégleb malaaka bu ñetteel bi, dina leeral suuf si bépp ak ndamam. Fii, dañuy wax lu jiitu ci jëf ju yaatu àddina bépp te am doole ju xel mesul gis. Yëngu-yëngu ngëm gu ñëwug Kirist ga ci at yi 1840–44, woon na feeñ gu màgg gu dooley Yàlla; yégleb malaaka bu njëkk ba, yóbbu nañu ko ba ci bépp kër-yonnent ci àddina si, te ci yenn réew, amoon na fa bëgg-bëgg gu kawé ci mbirum diine, gu kenn seede woonul ci benn suuf gannaaw Coppiteg diine gu atum fukki tééméeri at ak juróom-benn; waaye loolu dinañu ko raw ci yëngu-yëngu gu am doole lool te di xew ci suufe waare gu mujj gi ci yégleb malaaka bu ñetteel bi.» The Great Controversy, 611.

Ñàkk yi di Islam dafañ ko téj ci 11 Ut 1840, te am na ab jamono bu ñeent at yoo xam ne méngoo na ak benn, ak tuuru Xel mu Sell mi ci Pentekot, ak wàccug malaka mu réy ma ci Apokalips 18, ba “tabax yu mag yi” ci New York Islam bu ñetteelu musiba jëkkër leen ci 9/11. 9/11 mooy màrka dooleb tàmbali jamonoy seelug tééméeri juróom-ñeent-fukki junni ak ñeent-fukk ak ñeent yi. Seel bi ab jamono la, te jeexitalu jamonoy seel boobu yore na melokaan yi nga xam ne mooy yi nekk ci tàmbaliwaayam. Bi Kirist wàccee ci 9/11, mu nekkoon misaal bu Michael di wàcc ngir dekkal ñaari seede yi ci 31 Desambar 2023, ba jamonoo mujj mu seel bi tàmbalee.

Caabi bi di xeexu Ninive mooy melokaani génne yi ci Islaam, yi doon wàññi Room gu penku ba ci atum 1453. Ci biir tééméeri at ak juróom-fukk yi ay “weer yu juróom” yu aaya fukk ba wax, tàmbali bi ak mujj bi ñoom ñaar ñépp dañuy ëmb ab diiru ñeenti at. Ñaari diiru ñeenti at yooyu dañuy lëkkaloo ak jeexitali ñetti tééméer ak juróom-benn fukk ak benn at ak fukk ak juróom fan, yi màndargaaloon ab diiru ñeenti at dale ko ci 1840 ba 1844, ba Kirist dina leeral “suuf sépp ak ndamam.” Ci 1844, waxtu yéglewaay bi dafa noppi jëfandikoo, ndaxte waxtu dina doon “amulati waxtu.”

Teey taal ci moom mi dund ba fàww ak ba fàww, moom mi bind asamaan ak li nekk ci biiram, ak suuf ak li nekk ci biiram, ak géej ak li nekk ci biiram, ne waxtu du fi amati. Révélation 10:6.

1333 ba 1337, 1449 ba 1453, 1840 ba 1844

Ñetti xeetu jamono yu ñent at yooyu ñett dafa dëppook ak waxtu màndarga bi tambalee ci 9/11 ba ci yoonu dibeer bi, te itam dafa dëppook ak fraktal bu 9/11 ba ci yoonu dibeer bi, bi ñu tegtal dale ko 31 Desàmbar 2023 ba ker Islamat dekkat baññu ko yiwi ngir yebal baal yu safara yi Nashville.

Fraktal yëgle yu 31 Desàmbar 2023 ba ci bolob safara yi ca Nashville, ñu ko misaal ak ñetti waxtu yëgle yu ñenti at, te ñépp aaru ci jamono jébbale gi dale ci 9/11 ba ci yoonu Dibeer. Kon nag, ñenti seedee di fésal jaar-jaaru 31 Desàmbar 2023 ba ci tegukaayu Nashville, te xareb Ninib la woon “caabi” bi ci kenn ku nekk ci seede yi. 1333, 1449, 1840 ak 9/11 ñépp dañoo doon ay dogal yu jéggi—“caabi” yi.

«Am nañu ay njàngat yu ñu war a jàng ci taarixu jamono yi weesu; te ñuy woo nit ñépp ci loolu, ngir ñépp xam ne Yàlla mi ngi liggéey tey ci benn yoon yi mu mas a defe ba noppi. Liggeeyam ak loxoom dees na ko gis ci liggeeyam ak ci biir xeeti àddina tey, ni ko mel woon yagg ba ñu jëkk a yégle xebaar bu baax bi Adam ci Eden.»

“Am na ay jamono yu doon tolluwaay ci jaar-jaari mbootaay yi ak ci jaar-jaari kerk bi. Ci dogalu Yàlla, bu yooyu ay jafe-jafe yu wuutee di ñëw, leer gi war ngir waxtu woowu dees na ko jox. Su ñu ko nangu, am na yokkute gu xel mu sell; su ñu ko bañee, wàññiku ak yàqu-yàqu gu xel mu sell di topp. Boroom bi ci Kàdduam ubbi na liggeeyu xareb xibaaru jàmm bi, ni ñu ko doxalee woon ci jamono yi weesu, te ni dees koy doxale ci jamono yi di ñëw, ba ci xeex bu mujj ba, fa ay doxali Seytaane di def seen mujj ngëstu gu yéeme.” Bible Echo, 26 Ut 1895.

Nikomediya

Gannaaw buur buyooram ci atum 284, ci 293, Diocletian tannoon na Nicomedia muy péeyu penku gu Nguurug Room, ba mu séddale woon nguur gi ci anam yu yoonale ci Penku ak Sowwu, te mu tabax sistemu Tetrarchy bi. Nicomedia doon na péeyu njiite ak xare bu mag bi ci Penku diirub ay fukki at. Constantine bu Mag bi jëfandikoo na ko muy tēnkukaay bu mu njëkk a dogal tabax péeyu bees bi ca Byzantium bu jege, bi mu tuddewaat Constantinople ci atum 330. Sax gannaaw ba Constantinople nekkée péeyu bu mag bi, Nicomedia desoon na di bëri solo ci wàllu gox, ndaxte dafa nekk ci bérab bu am njariñ ci wet gu penku gu géeju Marmara. Kon nag, doonte nekkuloon péeyu bu sax ni Room walla Constantinople, Nicomedia dañoo ko sàkkku woon ci yoon ngir mu nekk péeyu penku bi ci jamono ju am solo lool ci jaar-jaari nettali Nguurug Room. Ca tàmbali gaariy benn téeméer ak juróom-fukk at, dañu not péeyu Room mu Penku; te ca jeexital ga itam, dañu not péeyu Room mu Penku. Ñaari not gi yépp ànd ak wërante.

Diocletian

Buur bi Diocletian defaloonu ko ci yoon yu ofiseel ne Nikomedia mooy péey-buuru penku bu Mbootaay Room bi, ba mu jëfe système bu Tetrarchy bi ci atum 293. Sistemu Tetrarchy bi dafa doon xarala gu mbootaay bi séddoo ci sowwu ak penku; penku ak sowwu yépp amoon nañu buur bu mag (Augusti) ak buur bu ndaw (Caesar), ngir matale limu ñent li baat bi “tetrarchy” di tektal.

Alfa ak Omega

Diocletien mooy misa Smirna mi ngërëm bu omega, te Neron mooy ngërëm bu alpha. Konstantin Buy Mag mooy ngërëm bu alpha ci misa Pergam, te Justinian mooy ngërëm bu omega.

Diocletian moo taxawal ñaari wet yu Room, penku ak sowu, ci anam gu “yoon”, te loolu yàggul woon; waaye Constantine moo taxawal ñaari wet yu Room, penku ak sowu, ci anam gu yónnent bi waxoon. Ci jamonoy ñaareelu kanam gu mel ni mbooloom gëstu te di sonn, giñ ko ci Smyrna, Room xaajoon na ci anam gu yoon, penku ak sowu; te ci jamonoy ñetteelu kanam gu mel ni mbooloom dëgg-dëgg ak dëppoo, giñ ko ci Pergamos, Room xaajoon na ci anam gu yónnent bi waxoon, penku ak sowu. Atum 293 mooy alpha bi te 330 mooy omega bi, te ci 11 Mee 330, Constantine Mag bi jagleeloon Constantinople muy dëkkub njiitu Mbooloom nguur gi.

Wottuwaayu yoon wu Diocletian defaroon ci atum 293 dafa tasaaroo ndax xarey biir réew yi ko topp ba ci Ndigalu Milan ci atum 313, bi Constantine bu penku ak Licinius bu sowu joxe Ndigalu Milan, neexaloo Kiristaanitë ci yoon, te mu leer ne mu tax mujj Tetrarchie bi—di sistemu ñent boroom nguur yu àndandoo woon, waaye mu daanu ci jàppante diggante ñaari dooley nguur yu mag (Constantine ci Sowu ak Licinius ci Penku). Wottuwaayu yoon woowu, wi ubbi yoonu daan, moo teyir benn jamono juroom-ñaar-fukk at ci diggante wottuwaay ak wottuwaay, te ñaari wottuwaay yi ñoom ñaar yépp ñoo tax daanug sistem bi.

Mbooloomi Simirna tàmbalee na Nero ci atum 64, ba mu safara bu mag bu Room bi Nero jëfandikoo ngir fitnaale Kiristaan yi, ñi Nero jiiñeel ne ñoo tàmbalee safara ba. Nero moo xamale ndoorte fitnaale bi te dafay melal fitnaale bu mujj ba ci fan yu mujj yi. Fitnaale bu mujj boobu dafay wéy ba keroog waccug jéggalu gi, ba kàttanu paap bi agsi ci mujjam te kenn du ko dimbali. Noonu nag, jàngoro fitnaale bi njëkk tàmbalee na ak lakkug Room te mujj na ak lakkug Room.

Te fukki béñ ya nga gisoon ci kaw rab bi, yooyu dinañu bañ jigéen ju njaaloo ji, te dinañu ko wéyal ba mu neen, waccal ko ba mu rafetul, lekk yàppam, lakk ko ak safara. Révélation 17:16.

Mbooloomu Esimirna tàmbalee ak Nero ci atum 64, ba ñu jëfandikoo safara bu mag ba ca Room ngir fitnaal Kiristaan yi, ñi Nero jiiñoon ne ñoo tàmbali woon safara ba. Ñaari téeméeri ak juróom-fukk at gannaaw loolu, mu jeex ci 313 ak Sàrtu Milan. “Sàrt” boobu mooy jeexitalu benn diirub ñaar-fukk at bu tàmbalee ak séddale gu yoonal gu Diocletian, te itam mooy jeexitalu ñaari téeméeri ak juróom-fukk at yu Esimirna yi, yi tàmbalee ak Nero. Ñaari téeméeri ak juróom-fukk at yooyu yu fitna, ñi mbooloomu Esimirna ak Nero di tegtal, dafa boole woon fukki at yi gëna metti ci fitna, yi Diocletian indi. Fukki at yooyu yu fitna doon nañu genn-wàllu mujj ci ñaar-fukk at yu Diocletian, yi tàmbalee ak séddaleem gu yoonal gu nguur ga ci 293. Dale ci séddale gu yoonal gi Diocletian defee ci penku ak sowu ci 293, benn diirub ñaar-fukk at tàmbali, te dafa doon ñaari xàjj yu fukki at.

Diyoklesiyen séddale giiru nguurug Réew ma ci penku ak sowu, noonu muy misaal bu yonent bi ci xaajale gi Kostantaañ sëraloon. Xaajale Diyoklesiyen mooy penku ak sowu, waaye dafa ànd ak ñaar ñuuy buur ci penku ak ñaar ñuuy buur ci sowu. Benn buur bu mag ak benn buur bu ci topp ci gox bu nekk. Ci 23 Fewriye 303, Diyoklesiyen génne na jëkkëru ay “ndigël” yu bari yu mu jublu ci Kiristaan yi, te loolu màndarga na tàmbali Nattu bu Mag bi, (itam ñu koy wax Nattu Diyoklesiyen bi), mooy nattu Kiristaan yi bi gëna metti te gëna yaatu ci Nguuru Room.

Te bindal ndaw mbooloom gëmkat yi nekk ci Simirna nga bind lii: Nii la Ki jëkk te mujj, ki dee woon te dundaat, waxe: Xam naa sa jëf yi, ak sa metit, ak sa ñàkk, waaye yaa ngi bare alal; te xam naa it saaga, ji jóge ci ñi di wax ne Yawut lañu, te Yawut duñu, waaye dañoo nekk sinagogu Seytaane. Bul ragal benn ci yi ngay sonn; xoolal, Seytaane dina sànni ñenn ci yéen ca kaso ba ngeen nattoo; te dingeen am metit fukki fan. Neek ku takku ba ci dee, te dinaa la jox kaalag dund. Ku am nopp, na dégg li Xel mi wax mbooloo yi; ku nott du yàqu ci deegu ñaareel bi. Peeñu yi 2:8–10.

Fitna bu mag buuru doon nekk ci jamono ji ñu war a wax ci “Mbugal gu Réy” dafa kontine woon ci suufu kilifa yu Dioclétien (rawatina Galère) ba ci atum 313, ba mu jeexee ci Digël bu Milan. Nero mooy màndarga alfa bu fitna, biy misaalal Dioclétien ci naka omega bu fitna ci jamono jii yonent yi waxoon, te kër gu gëm gi ci Smyrna moo ko tegtal. Fitna boobu dafa mujje woon ci séy gu politig ak ab kóllère diggante Constantine bu penku ak Licinius bu sowu. Ci weeru féeuwriye atum 313, Constantine ak Licinius da ñoo dajee ci Milan, ba noppi génne Digël bu Milan, bi joxe won way-gëm yi ci Kirist (ak ñeneen itam) muñal ak nangu ngir diine ci biir réew mi yépp. Ngir gën a dëgëral seen booloo gu politig, Licinius dafa séy Constantia (rakku baayam wu Constantine) ci biir ndaje moomu walla lu ko wër. Séy boobu dafa doon ab booloo gu politig gu Room gu xóot—muy těj dëgg-dëgg kóllère gi diggante ñaari buur ya, te mu dimbali woon ngir saxal ndank ndank réew mi gannaaw at yu bare yu xareb biir-reew. Waaye booloo boobu yàggul woon. Gannaaw loolu, Constantine ak Licinius da ñu xeexante, te Constantine dafa nott Licinius ci atum 324, ba nekk buur bi kenn doññ.

Dale Nero ba ci Constantine, am na ci jamono gu beesgu Smirna buy ñaari téeméeri ak juróom-fukk at mat na, te ci atum 313 la gëm-gëmi Pergamos, muy gëm-gëmu jëfandikoo ak nangu-nangu, tàmbali, ba mu jeex ci gëm-gëmu Thyatira ci atum 538. Ñaari téeméeri ak juróom-fukk at yi Smirna dafa doon teyteyal ab jamono njàqare ak fitna, te ci mujju jamono jépp ji, fitnay Diocletian matal na “fukki fan” yi ci Kàddug Yàlla bi Buy Wone, maanaam fukki at, fa jamono ji gën a metti ci fitna di mel ni ab fractal buy tegtal jamono jépp ji. Fukki at yooyu ay fractal lañu ci ñaari téeméeri ak juróom-fukk at yi. Fukki at yooyu dañuy tegtal omega bu fitnay Nero, te bi ñu jeexee, am na xaajaleg omega bu nguur gi mucc ci penku ak sowu.

Sey ak Tasare

Simirn tàmbalee ci rendi Rooma ci atum 64, te mu jeex ñaari téeméeri ak juróom-fukk at gannaaw, ci 313, ak Sàrtu Milaan ak séy gu politig diggante penku ak sowu. Fraktaalu fitnafu fitna bu fukk at tàmbalee ci 303 te mu jeex ci 313 ak Sàrtu Milaan ak séy gu politig diggante penku ak sowu. Ñaar-fukk at yi tàmbalee ak séddoo gu yoonu diggante penku ak sowu ci 293, jaarale ko ci Diocletian, jeex nañu ci 313 ak séy gu politig diggante penku ak sowu. Kóllère séy bi ci 313 diggante penku ak sowu jeex na ak tasug séy bi ci 324, ba Konstantin daane Liçinius bu sowu te nekk buur bu kenn doññ ci Rooma. Tasug séy gu waxeb yonent gi ci 324 dikk na ñetti at gannaaw njëlbeen yoonu dibeer bi ci 321.

Fukk ak juróom-ñaari at yi nekk ci diggante 313 ak 330 dañuy xamale benn séy gu politig, ak jeexital fitna, mi Smirna ak Neron di tagn, ak tambaliisi kërceg njuboon, gi Pergam di tagn.

Tambaliisi Pergam ci 313, ci saa-séy ba, topp na ko tambaliisi fitna bi tambalee ci njëkk yoonu Dibéer bi ci 321. Loolu it topp na ko tasareg séy gu yonent, gi amoon ci 324, te mu indi penku ak sowwu ci benn nguur gu benn, ci suufu Constantine. Juróom-benn at ginnaaw loolu, ci 330, xaajale bi ci penku ak sowwu dellu nañu ko wax ci yonent. Fukk ak juróom-ñaari at yooyu dañuy tegtal jamono alfa ji kërceeg Pergam, te moo war a wéy ba kërceeg Tiyaarir dikk ci taarixu yonent ci 538. Jamono alfa jooju dina tegtal benn taarixu omega ci mujju jamono ji nekk ci diggante 330 ak 538. Taarixu omega bu Pergam mooy jamono 496, 508 ak 533.

Fukk ak Juróom-ñaari At`´´

Ptoleme bu xareb Rafia nguur na “fukk ak juróom-ñaar at,” te amoon na “fukk ak juróom-ñaar at” diggante xareb Rafia ak xareb Panium. Yooyu fukk ak juróom-ñaar at méngoo nañu ci woneel ak fukk ak juróom-ñaar at yi jóge 313 ba 330. Ñaari téeméeri at ak juróom-fukk yi Nero ci Smyrna jiite nañu ca njëkk fukk ak juróom-ñaar at yi kërceenug Pergamos, te boole nañu ak ñaari téeméeri at ak juróom-fukk yi tambalee ca ñetteel ndigal ba ci 457 K.M., muy taxawaayu tambali 2300 at yi ci Daniel juróom-ñaareelu saar ak aaya fukk ak ñeent, te mooy fondasiyoŋ bi ak kolón bu digg ba ci Adventism. Ñaari seede yi ak ñaari téeméeri at ak juróom-fukk méngoo nañu ak ñaari téeméeri at ak juróom-fukk yi nguur gu juróomeelu ci waxi kàddug Yàlla giir Bibil bi, googu tambalee ci 1776 te jeex na at mi ci 2026.

Njiital yi jëkk yi ci Adventism gisulñu walla xamluñu fukk ak juróom-ñaari at yi, maanaam 313 ba 330, ndaxte ci 1844 xamaguñu woon sax mbirum bésub noflaay bu juróomeel bi walla bésub jant bi. Waaye nak, xam nañu woon téeméeri at ak juróom-fukk yi ci aaya 10 bu Njàngum Yeesu 9, te loolu nekk na woon tambali ab jamono ju indiwon ñetti téeméeri ak juróom-fukk ak benn at ak fukk ak juróom fan yu jeexee ci 11 Ut 1840. Xam-xam boobu jur naon ab “wonegu dooley Yàlla” gu réy.

Njëkk yi jëkk yi xamuwuñu beneen jamono bu ñaari téeméer ak juróom-fukk at ci Peeñu 9. Seen xam-xam bu cosaan mooy ndombo mi “leer gu bees” gi ci Peeñu 9 tabaxoo. Leer googu, “caabi” bu xareb Ninive moo koy ubbi. “Caabi” googu may na taalibeb waxi yonent bi mu xam lépp nguur yi ci waxi yonent yi ci Biir bu Sell bi, yi ñu teewal ci Daniyel ak Peeñu. Babilon, Medo-Pers, Gres, nguur yi Seleucid ak Ptolemaic, nguuru Mahomet, te li gën a am solo mooy ne mu yokk njàngum nguurug Room ngir mu xam yéeg ak réer, du Room rekk, waaye itam nguur yi Room gu penku ak Room gu sowu, ak noonu itam États-Unis (yonent bu dëggul bi), papaas bi (rab wa) ak Mbootaayu Xeet yi (naga wi). Bépp yéeg ak bépp réer bu nguur yooyu seedeel na yëngu-yëngu yi naga wi, rab wa ak yonent bu dëggul bi, yi mujj di indi àddina si Armagedon. Yëngu-yëngu boobu, ci juróom-benn aaya yu mujj yi ci Daniyel 11 lañu koy teewale, te njàlbéenu yëngu-yëngu boobu itam, ci jaar-jaaru nettali bu nēbbu bi ci aaya 40 lañu koy teewale.

Xareb Nineveh mooy buntu jubluwaay bu yonnee ci waxi seede yi nguurug Room, nguur yi Room gu Penku ak gu Sowwu ak it Room bu baab, ngir leeral seen toftal ci tegu way-jëf yi mujj yu jamono yi. Noonu nag, xareb Nineveh mooy caabi bi diir te matal ngir wone bu baax wàll yi bari yi ci seede yi yonnee ci mbiram Room; te, ni ko aaya fukki ak ñeent ci Daniel benn-fukk ak benn waxe, Room moo taxawal peeñ mi. Caabi bi dajale yoon yooyu mooy xareb Nineveh.

Ci sunu waajaloon mbind yi jiitu juróom yi jëfandikoo ngir wax ci ay alkande yu Peeñu 9, ci sunu mbind mi ci topp.